

1. INLEIDING

Visie SKSG op kinderen en kinderopvang

2. DE GASTOUDER

Deskundigheid en scholing
Persoonlijkheid
Opvang bij de gastouder
Thuisopvang
Evaluaties en contact

3. DE ACCOMMODATIE

Bereikbaarheid
Sfeer en inrichting
Veiligheid
Huisdieren

4. DE OPVANG

Aantal op te vangen kinderen
Achterwacht
Kennismaking
Wenperiode
Vakanties

5. DE DAGINDELING

De opvangtijden
Bringen en halen
Dagritme
Rituelen en gebruiken

6. LEEFKLIMAAT EN OPVOEDING

Eigenheid en verschillen
Veilig voelen
Samen spelen samen delen
Belonen en corrigeren

7. STIMULEREN VAN DE ONTWIKKELING

Sociale, persoonlijke en emotionele ontwikkeling
Cognitieve (verstandelijke) ontwikkeling
Motorische ontwikkeling
Welbevinden
Materialen
Uitstapjes en vervoer

8. VERZORGING

Voeding
Slapen
Hygiëne
Persoonlijke hygiëne
Het zieke kind
De zieke gastouder

9. DE OUDERS

Contact tussen ouder en gastouder
Informatievoorziening SKSG
Gastoudercommissie, Centrale Oudercommissie en Ouderpanel
Klachtenregeling

10. Bijlage: samenvatting protocollen

1. INLEIDING

'Het mooiste dat je kunt worden is jezelf', zo luidt de titel van ons pedagogisch beleidsplan. Ons pedagogisch beleid beschrijft wat wij belangrijk vinden in de dagelijkse omgang met de kinderen binnen onze kindercentra en gastouderopvang. We geven aan wat we doen en waarom we het op die manier doen.

Gastouderopvang is een onderdeel van SKSG. Naast opvang in een kinderdagverblijf en buitenschoolse opvang biedt SKSG de mogelijkheid van opvang bij gastouders of bij ouders thuis. Gastouders verzorgen de opvang van kinderen in de leeftijd van 0-12 jaar. Dit kan in overleg op verschillende dagen en tijden plaatsvinden.

Hoe de dag voor de kinderen er bij de gastouder uitziet, hoe de gastouder omgaat met de kinderen en hoe zij hen verzorgen, dat beschrijven we in dit werkplan. Het is de praktische uitwerking van onze uitgangspunten zoals beschreven in het pedagogisch beleidsplan.

Een exemplaar wordt door de bemiddelingsmedewerker aan zowel ouder(s) als gastouders uitgedeeld tijdens het kennismakingsgesprek. We gaan er vanuit dat gastouders dit werkplan onderschrijven. Het werkplan wordt besproken tijdens het jaarlijkse voortgangsgesprek bij de gastouders.

Wij streven ernaar om deskundigheid op het gebied van kinderopvang te blijven ontwikkelen. Het plan zal daarom eens per drie jaar getoetst worden door de medewerkers van SKSG Gastouderopvang, de leden van de gastoudercommissie en het ouderpanel en, indien nodig, bijgesteld worden. In dit pedagogisch werkplan wordt steeds geschreven over ouder(s), hier kunt u ook lezen verzorger(s). Wanneer er wordt geschreven over zij of haar kan hier ook worden gelezen hij of zijn.

Visie SKSG op kinderen en kinderopvang

Wij vinden dat het kind zelfbewust, vol zelfvertrouwen en zelfstandig zijn of haar weg moet kunnen kiezen. Wij helpen het kind om talenten en mogelijkheden te leren kennen en gebruiken. Dit alles met respect voor anderen, voor de (leef)omgeving én voor zichzelf. Daarom zeggen we ook: "het mooiste wat je kunt worden, is jezelf".

In ons pedagogisch beleid staan de interactievaardigheden REIS centraal. REIS staat voor:

- **R**espect voor de autonomie (eigenheid) van het kind
- **E**motionele ondersteuning
- **I**nformatie en uitleg geven
- **S**tructuur en grenzen bieden

In dit pedagogisch werkplan voor gastouderopvang worden deze vaardigheden uitgewerkt. Gastouders werken op basis van dit pedagogisch werkplan en hanteren de richtlijnen in hun dagelijkse werkzaamheden.

Pedagogisch beleid raakt, samen met het ouderbeleid, de kernfunctie van elke kinderopvanginstelling. Hoewel gastouderopvang daarop geen uitzondering vormt, hebben we hier met een specifieke vorm van kinderopvang te maken.

Bij gastouderopvang vindt de opvoeding en verzorging plaats in gezinsverband. De accenten binnen de gastouderopvang liggen op het bieden van een huiselijke omgeving en begeleiding waarbij de kinderen zich veilig en prettig voelen (zich welbevinden), het bevorderen van zelfstandigheid en het aanbieden van activiteiten die aansluiten bij wat de kinderen aangeven. De omgeving en het spelmateriaal zijn aangepast aan de leeftijd van de kinderen.

SKSG werkt met freelance gastouders, franchise gastouders en gastouders aan huis. Met gastouders bestaat geen arbeidsrechtelijke relatie maar een bemiddelingsrelatie. SKSG stelt voorwaarden voor bemiddeling om te voldoen aan de Wet Kinderopvang. De ouders zijn degenen die in overleg met de gastouder de voorwaarden stellen aan de feitelijke uitvoering van de opvang.

2. DE GASTOUDER

Deskundigheid en scholing

Vanaf 1 januari 2010 gelden nieuwe kwaliteitseisen voor gastouders. Gastouders beschikken over een diploma MBO-2 Helpende (Zorg en) Welzijn of een daaraan gelijkgesteld diploma. Verder beschikken gastouders over het certificaat "EHBO gericht op kinderen". Jaarlijks worden de verplichte herhalingen aangeboden door SKSG. Gastouders zijn in het bezit van een EHBO-trommel en een EHBO-boek.

Om de deskundigheid van gastouders op o.a. pedagogisch gebied te bevorderen biedt SKSG jaarlijks verschillende cursussen en workshops aan.

Gastouders zijn in het bezit van het "Handboek voor gastouders". Dit handboek bevat o.a. informatie over hoe te handelen bij calamiteiten, richtlijnen rondom veiligheid en hygiëne, communicatie, infectieziekten en werkinstructies (protocollen). In de bijlage achterin dit werkplan benoemen we kort de protocollen.

Verder kunnen gastouders op aanvraag gebruik maken van e-learning via de "Gastouderacademie".

Bij de begeleiding van een kind dat extra zorg en aandacht nodig heeft en wat een specifieke deskundigheid vraagt kunnen gastouders een beroep doen op de pedagogen van SKSG. Via de bemiddelingsmedewerker kan een aanvraag ingediend worden. Dit gaat uiteraard altijd in overleg met de ouders.

Persoonlijkheid

Alle gastouders die voor SKSG werkzaam zijn hebben een uitgebreid kennismakingsgesprek met een medewerker gevoerd. In dit gesprek, dat bij de gastouder thuis plaats vindt, krijgen we een beeld van de gastouder als persoon en van haar capaciteiten en mogelijkheden met betrekking tot de opvang van kinderen.

Voor de bemiddelingsmedewerker is het belangrijk dat zij constateert dat de gastouder goed met kinderen om kan gaan en warme, veilige opvang kan bieden. Van gastouders verwachten we dat ze een positieve uitstraling hebben zodat kinderen zich veilig voelen.

Veiligheid en vertrouwen vormen de basis voor een optimale ontwikkeling. De gastouder heeft kennis van de ontwikkelingsfasen van het kind om zich te kunnen inleven in de kinderen.

Ook wordt gekeken of de gastouder ervaring heeft in en kennis heeft van het omgaan met kinderen. Daarnaast is een goede motivatie erg belangrijk.

De criteria waarop gastouders worden geselecteerd geven voldoende ruimte voor verschillen tussen de gastouders en de manier waarop ze met kinderen omgaan. Ondanks deze verschillen zijn de volgende punten van belang:

- Respect voor elkaar. Openstaan voor- en respecteren van andere gewoontes, culturen, levenswijzen en opvoedingsideeën.
- Aandacht voor een ontspannen sfeer.
- Zorgen voor een veilige speel/leefomgeving.
- Begeleiding geven waar nodig.
- Het opbouwen van een vertrouwensband.
- Structuur bieden door duidelijk en consequent te zijn, passend bij het ritme van het kind.
- Verantwoordelijkheidsgevoel hebben.
- Privacyregels in acht nemen. Respecteren van privacygevoelige gegevens en geen informatie doorspelen aan derden.
- Beschikken over goede communicatieve vaardigheden en in staat zijn om op een professionele manier contact met de ouders te onderhouden en afspraken te maken.

De talenten van gastouders kunnen onderling verschillen. De één maakt van het voorlezen een feest, terwijl de ander op het creatieve vlak enthousiast met kinderen bezig is. Ook al is in dit plan beschreven hoe en waarom er op een bepaalde manier wordt gehandeld, in de praktische uitvoering heeft iedere gastouder een duidelijke eigen inbreng.

Opvang bij de gastouder

De gastouder biedt de opvang in haar eigen woning. Daarom is het van belang dat de huisgenoten, zowel eventuele partner als eigen kinderen, positief tegenover de opvang staan. Niet alleen de gastouder maar ook de andere leden van het gezin zijn belangrijk voor het gastkind. Zij bepalen mede de sfeer in huis. Gastgezinnen kunnen erg verschillen qua samenstelling. Er zijn gastouders met jonge kinderen die de zorg voor de eigen kinderen combineren met de opvang van gastkinderen. Ook zijn er gastouders waarvan de eigen kinderen groot of al uit huis zijn.

Elk gezin heeft een eigen dagritme, waarin gastkinderen zich doorgaans snel voegen.

Thuisopvang

De gastouder aan huis vangt kinderen op bij de ouders thuis. Het gaat hierbij veelal om gastouders waarvan de eigen kinderen al groot zijn, het huis uit zijn of om gastouders die geen eigen kinderen hebben en hun huis niet op kinderen hebben ingericht.

Evaluaties en contact

Vanaf het moment dat er bij de gastouder een kind geplaatst is of een gastouder bij ouders thuis gaat opvangen vinden er evaluaties plaats. De eerste is zes weken na de start van de opvang ter afsluiting van de proefperiode. In dit gesprek wordt gekeken hoe de opvang is verlopen. Zijn ouder en gastouder tevreden, hoe ervaart het kind de opvang, moeten er nieuwe afspraken worden gemaakt en kan de opvang voortgezet worden? De evaluatie wordt jaarlijks herhaald. Het welbevinden van het kind en de relatie met de gastouder komt in deze gesprekken uitgebreid naar voren.

Mochten er tussentijds vragen, onduidelijkheden of problemen zijn rondom de opvang, dan kunnen gastouder of ouder contact opnemen met de bemiddelingsmedewerker. Deze zal proberen om samen tot een oplossing te komen.

Iedere maand worden er koffieochtenden gehouden in verschillende kindercentra verspreid over de stad. Tijdens deze ochtenden kunnen gastouders elkaar ontmoeten en ervaringen uitwisselen, terwijl de (gast) kinderen samen kunnen spelen.

3. DE ACCOMMODATIE

Bereikbaarheid

Bij SKSG staan gastouders verspreid over de stad Groningen ingeschreven. Wel wonen er in sommige wijken meer gastouders dan in andere wijken. Bij bemiddeling wordt in overleg met de ouders gekeken welke wijken voor de ouders haalbaar zijn qua reisafstand.

Sfeer en inrichting

Bij opvang bij de gastouder thuis verzorgt de gastouder de kinderopvang in haar eigen woning. De woning is zo ingericht dat er voldoende ruimte is voor het spelen, slapen, eten en verschoneren. Iedere gastouder richt haar woning naar eigen smaak in. Voor de opvang is het van belang dat het kind zich er prettig kan voelen en zichzelf kan zijn, op een veilige manier kan spelen en zijn omgeving kan ontdekken. Bij thuisopvang worden kinderen in hun eigen omgeving opgevangen, waar ze zich veilig en vertrouwd voelen.

Veiligheid

Als de bemiddelingsmedewerker een nieuw aangemelde gastouder bezoekt of een ouder bezoekt waar thuisopvang gaat plaatsvinden, wordt aan de hand van een checklist de woning bekeken waarbij gelet wordt op de volgende punten:

- Zijn er maatregelen genomen om de veiligheid te waarborgen? Is het huis voorzien van de benodigde veiligheidsmaatregelen? (te denken valt aan traphekjes, stopcontactbeveiligers en kindersloten op kasten, rookmelders).
- Zijn gevaarlijke schoonmaakmiddelen e.d. veilig opgeruimd?
- Is er voldoende aandacht voor de hygiëne?
- Is het huis zo ingericht dat kinderen ruimte hebben om te spelen?
- Is er aparte slaapruiimte voor het gastkind?
- Is er buitenspeelgelegenheid? Dit kan de eigen tuin zijn maar eventueel ook een park of speelplaats in de omgeving.

De woningen van de gastouders en ouders in geval van thuisopvang moeten voldoen aan de normen van hygiëne en veiligheid die landelijk zijn vastgesteld om de kans op ongevallen te verkleinen.

De woningen worden door de medewerkers jaarlijks aan deze normen getoetst (Risico-Inventarisatie "Veiligheid en Gezondheid"). De GGD controleert de gastouder voordat zij kan worden ingeschreven in het Landelijk Register.

De woning waar de opvang plaatsvindt is altijd volledig rookvrij.

Huisdieren

Wanneer er bij de opvang huisdieren aanwezig zijn wordt van de gastouder verwacht dat zij de hygiëne goed in de gaten houdt. Etensbakken en/of kattenbak staan buiten bereik van jonge kinderen. Het is belangrijk dat de gastouder op een verantwoorde manier met de dieren omgaat en dat de dieren geen bedreiging vormen voor de veiligheid van het kind. De gastouder leert het kind om op een verantwoorde en prettige manier met huisdieren om te gaan en er vertrouwd mee te raken.

Het handboek voor gastouders bevat schriftelijke informatie over de omgang met honden. Verder heeft SKSG Gastouderopvang een informatieve DVD in de uitleen over het onderwerp "Kind en Hond".

4. DE OPVANG

Aantal op te vangen kinderen

Een gastouder kan kinderen opvangen in de leeftijd van 0 t/m 12 jaar.

- De gastouder mag maximaal 6 kinderen van 0 tot 13 jaar opvangen. Daarbij worden aanwezige eigen kinderen tot 10 jaar meegeteld.
- De gastouder mag niet meer dan 5 kinderen tegelijk opvangen, als deze kinderen allemaal jonger dan 4 jaar zijn. Dit is inclusief de aanwezige eigen kinderen tot 4 jaar.
- Er mogen maximaal 4 kinderen van 0 en 1 jaar tegelijk aanwezig zijn, waarvan maximaal 2 kinderen van 0 jaar. Ook weer inclusief de aanwezige eigen kinderen van die leeftijd.

Ook bij thuisopvang geldt dit maximum aantal kinderen.

Met de gastouder wordt besproken hoeveel kinderen zij zou kunnen en willen opvangen en in welke leeftijdscategorie. Dit is afhankelijk van de woonruimte, persoonlijke mogelijkheden, draagkracht en voorkeur van de gastouder.

Achterwacht

Bij de opvang van vier of meer kinderen tegelijkertijd heeft de gastouder een achterwacht beschikbaar. Dit mogen meerdere personen zijn. De achterwacht is oproepbaar in geval van calamiteiten, bijvoorbeeld als de gastouder acuut met een kind naar een arts moet.

De achterwacht is 18 jaar of ouder, telefonisch bereikbaar tijdens de opvangtijden en kan binnen vijftien minuten aanwezig zijn. De achterwacht neemt contact op met de ouders van de opvangkinderen om door te geven dat ze opgehaald moeten worden. De achterwacht is geen vervanger van de gastouder en kan de opvang niet overnemen.

Kennismaking

Wanneer de bemiddelingsmedewerker bij de ouders op kennismakingsbezoek is geweest en de opvangwensen zijn geïnventariseerd, gaat de medewerker op zoek naar een gastouder die aansluit bij de wensen van de ouders. Als er een gastouder beschikbaar is, maken de ouders een afspraak met de gastouder om te gaan kennismaken. Zij kunnen daarbij de aandachtspuntenlijst gebruiken die in de informatiemap zit. Belangrijke punten voor dit gesprek zijn wederzijdse opvoedingsideeën en wensen. Ook worden de gewoonten, voeding en gezondheid van het kind besproken.

Naar aanleiding van het gesprek beslissen zowel ouder als gastouder of ze al dan niet met de opvang van start willen gaan. Zij geven dit beiden door aan de bemiddelingsmedewerker.

Wenperiode

We vinden het belangrijk dat ouders en kind voldoende tijd nemen om bij de gastouder te wennen. Dit kan een uurtje zijn of een dagdeel. De wenperiode is per kind verschillend. Het ene kind zal meer moeite hebben met een nieuwe omgeving, een andere verzorger en eventuele andere kinderen dan een ander kind. In onderling overleg worden hierover afspraken gemaakt.

Het is belangrijk dat er een goede samenwerking en communicatie tussen ouder en gastouder plaatsvindt. Informatie kan zowel mondeling als schriftelijk, met behulp van een logboekje. De ouder kan natuurlijk altijd even bellen hoe het gaat.

Vakanties

Ouders en gastouders geven de vakanties tijdig aan elkaar door. Het is dan voor ouders nog mogelijk om zelf andere opvang te regelen bijvoorbeeld bij familie of vrienden. Lukt dit niet dan kunnen ze een beroep doen op de bemiddelingsmedewerker die een vervangende gastouder probeert te regelen.

Het spreekt vanzelf dat beiden elkaar op tijd inlichten als de opvang een keer niet doorgaat.

5. DE DAGINDELING

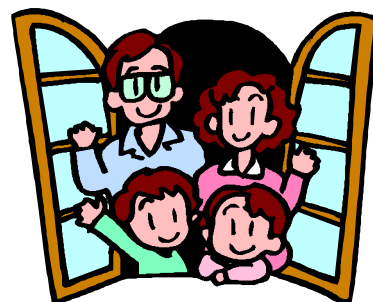
De opvangtijden

De opvangtijden kunnen vaste dagen zijn of opvang op flexibele tijden, dit is in overleg met ouder en gastouder. Het minimum aantal uren voor kinderen van 0-4 jaar is gemiddeld 8 uur per week, voor kinderen van 4-12 jaar gemiddeld 5 uur per week.

Brengen en halen

Het is belangrijk dat er duidelijke afspraken worden gemaakt over het tijdstip van brengen en halen van het kind. Dit is ook het moment waarop ouder en gastouder tijd hebben voor de overdracht. Vaak gebeurt dit mondeling maar ook kan er in een schriftje worden bijgehouden hoe de dag is verlopen.

Het moment van afscheid nemen kan vooral in het begin voor zowel ouder als kind moeilijk zijn. Belangrijk is om duidelijk te zijn en er aandacht aan te besteden, bijvoorbeeld door samen met het kind de ouder uit te zwaaien. Een vast ritueel hierin kan het kind veiligheid geven.

Dagritme

De gastouder brengt een bepaald ritme aan in de dag. Kinderen voelen zich veilig en vertrouwd wanneer er sprake is van vaste rituelen en bekende gewoonten. Het geeft het kind houvast en continuïteit.

Het dagritme wordt bepaald door de behoefte die de kinderen hebben aan eten, slapen in geval van jonge kinderen, actief zijn en weer te ontspannen. De gastouder houdt bij de opvang van schoolgaande kinderen (en/of eigen schoolgaande kinderen) rekening met breng- en haaltijden van school.

Bij thuisopvang zal de gastouder zoveel mogelijk het ritme van de kinderen aanhouden.

Rituelen en gebruiken

Kinderen houden van herhalen: *“nog een keertje hetzelfde verhaaltje, nog een keer hetzelfde versje”*. Herhaling geeft houvast en biedt hen de veiligheid die ze nodig hebben om nieuwe dingen te ontdekken. Daarom zorgt de gastouder voor dat houvast en is het belangrijk te weten welke rituelen thuis gelden. Wat heeft het kind bijvoorbeeld nodig om rustig te gaan slapen? Het speentje, de knuffel, het liedje, allemaal heel belangrijke zaken in een kinderleven.

Bepaalde gebruiken tijdens het eten geven ook duidelijkheid: samen de tafel dekken, op elkaar wachten, aan tafel eten, eerst samen zingen etc.

Bij schoolgaande kinderen kan een vast moment afgesproken worden om bijvoorbeeld huiswerk te maken.

6. LEEFKLIJMAAT EN OPVOEDING

Eigenheid en verschillen

Ieder mens is uniek, dus ook ieder kind. Gastouders, ouders en kinderen beïnvloeden elkaar en leren van elkaar. Verschillende culturen of achtergronden kunnen andere meningen, opvoedingsnormen en waarden met zich meebrengen. Wederzijds respect en een open communicatie zijn hierin sleutelwoorden.

Iedere gastouder zal vanuit haar eigen visie en achtergrond de opvang verzorgen.

De bemiddelingsmedewerker zal proberen om gastouders en ouders te koppelen die qua visie en eventueel geloof zo goed mogelijk bij elkaar passen.

Een goed contact tussen gastouder en ouder wordt gezien als een voorwaarde voor een geslaagde opvang. Bij eventuele problemen in de opvang gaan ouder en gastouder in gesprek om een oplossing te vinden. De bemiddelingsmedewerker kan daarbij ingeschakeld worden.

Veilig voelen

Om zich goed te ontwikkelen is het belangrijk dat het kind zich veilig voelt tijdens de opvang. De basis hiervoor is:

- Respect voor de autonomie (eigenheid) van het kind.

De gastouder neemt het kind en zijn gevoelens serieus en geeft het de kans om zelf dingen te doen en te ontdekken. Ook verstoort de gastouder het spel van een kind niet onnodig. Niet te snel helpen of corrigeren hoort hier ook bij. Grotere kinderen krijgen verantwoordelijkheid, bijvoorbeeld alleen buiten spelen en krijgen de ruimte om hun eigen gang te gaan.

- Emotionele ondersteuning

De gastouder heeft oog voor de signalen van het kind en reageert er positief op, is betrokken bij wat het kind voelt en ervaart. Ze laat merken dat ze het kind begrijpt. Bijvoorbeeld: "Ik zie dat je boos bent. Wil je vertellen wat er aan de hand is?"

- Informatie en uitleg geven

De gastouder zegt wat ze doet en benoemt wat ze ziet. "Ik ga fruit halen uit de keuken, want we gaan zo fruit eten" of "Ik zie dat je zin hebt in een boterham, ik ga eerst je handen wassen". Ze praat hierbij rustig en geeft het kind de tijd om te reageren.

- Structuur bieden en grenzen stellen

De gastouder stelt regels en geeft aan wat mag. Ze houdt zich aan afspraken en is consequent. Ze biedt structuur, bijvoorbeeld: "We gaan eerst een boekje lezen, daarna breng ik je naar bed".

Door voldoende aandacht te geven, door tijd te nemen voor het wennen en door in te gaan op en actief te luisteren naar gevoelens van het kind voelt het zich veilig en thuis bij de gastouder.

De gastouder probeert een warme, vertrouwde band met het kind op te bouwen. Ze "is er" voor het kind, kent het kind en is alert op wat het nodig heeft.

Samen spelen, samen delen

Het kind heeft bij de gastouder niet alleen te maken met eventueel andere gastkinderen maar vaak ook met de eigen kinderen van de gastouder. Het kind moet de aandacht van de gastouder delen met anderen. Aandacht voor de belangen van individuele kinderen mogen niet ten koste gaan van de belangen van de groep als geheel.

Kinderen ontmoeten elkaar in hun spel en bij dagelijkse activiteiten. Zo leert het kind met andere kinderen samen te spelen, anderen te helpen, rekening te houden met anderen en te luisteren naar elkaar. Het kind vindt herkenning en vertrouwdheid, maar ook spanning en uitdaging.

Samen spelen en alleen spelen kunnen elkaar afwisselen. Door samen te spelen ontwikkelen kinderen hun sociale vaardigheden, alleen spelen biedt ruimte voor hun fantasie en concentratie.

Als kinderen onderling een conflict hebben probeert de gastouder eerst of ze het zelf kunnen oplossen. Indien nodig grijpt ze in. Belangrijk is dat de kinderen geleerd wordt hoe ze met elkaar om horen gaan. Niet schoppen of slaan maar met elkaar praten, spelen, samenwerken. Ze ervaren welke waarden en normen belangrijk zijn.

Belonen en corrigeren

Belonen of een complimentje geven stimuleert een kind om meer zelfvertrouwen te krijgen en is goed voor zijn eigenwaarde. Belonen kan door te laten weten dat bepaald gedrag gewaardeerd wordt, door het positief te benoemen. Bijvoorbeeld: "Ik vind het fijn dat je Joost helpt".

Ook door middel van gebaren en gezichtsuitdrukkingen wordt gewenst gedrag benadrukt.

Het is natuurlijk ook wel eens nodig dat bepaald gedrag gecorrigeerd wordt. Hoe de gastouder dit doet hangt af van het kind. Er zijn geen standaardcorrecties of beloningen. Dit kan per situatie, kind of gastouder verschillen. Bij het ene kind is dit een waarschuwende blik of één woord, een ander kind moet even uit de situatie gehaald worden.

Belangrijk is dat een conflict snel wordt uitgepraat met het kind (uiteraard afhankelijk van de leeftijd) en dat het weer goed gemaakt wordt! Hierdoor leert het kind dat bepaald gedrag niet geaccepteerd wordt, maar dat het kind zelf wel volledig geaccepteerd wordt.

Voor verschillende situaties in de opvang gelden regels: afspraken die gastouders met de ouders en kinderen maken om te zorgen dat een opvangdag plezierig verloopt. Kinderen hebben behoefte aan grenzen en regels kunnen daarbij helpen: ze scheppen duidelijkheid en geven de grenzen aan van wat wel en niet toelaatbaar is, aangepast aan leeftijd en ontwikkelingsniveau van het kind. Kinderen hebben recht op uitleg (op hun eigen niveau) over het waarom van bepaalde regels.

7. STIMULEREN VAN DE ONTWIKKELING

Iedereen wil gezien, gehoord en bevestigd worden. Een kind voelt zich veilig en geborgen als het welkom is, getroost wordt bij verdriet, hulp krijgt als iets zelf (nog) niet lukt, eten en drinken krijgt als het honger en dorst heeft.

Ieder kind is anders en ontwikkelt zich op een eigen manier en in zijn eigen tempo. Daarom vinden wij het belangrijk dat de gastouder in staat is om goed naar kinderen te kijken en zich kan inleven in hun belevingswereld om zo goed bij het kind aan te kunnen sluiten.

De gastouder stimuleert de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van het kind door het de kans te geven om dingen zoveel mogelijk zelf te doen, uit te proberen en op te lossen.

Binnen het aandachtsgebied "stimuleren van de ontwikkeling" onderscheiden we de volgende thema's:

Sociale, persoonlijke en emotionele ontwikkeling

Hierbij gaat het om het leren omgaan met zichzelf en anderen. Om zich goed te ontwikkelen is het belangrijk dat kinderen zich veilig voelen tijdens de opvang. De gastouder gaat een relatie aan met ieder kind en zorgt dat het kind, letterlijk en figuurlijk, een eigen plekje heeft. Door het kind mee te laten draaien in het gezin en het (kleine) taken te geven leert het kind bepaalde vaardigheden en verantwoordelijkheden maar ook samen te werken. Was vouwen, plantjes water geven, tafel dekken, een boodschap doen, allerlei dagelijkse klusjes zijn denkbaar.

In het contact met andere kinderen stimuleert de gastouder het kind om dingen samen te doen en elkaar te helpen op een positieve manier. Zie **Welbevinden**.

Cognitieve (verstandelijke) ontwikkeling

Hierbij gaat het om het leren en denken. De ontwikkeling van het denkvermogen kan gestimuleerd worden door verschillende soorten spel. Het is belangrijk aan te sluiten bij de natuurlijke 'nieuwsgierigheid' van kinderen; de behoefte om dingen te weten en te onderzoeken. Taalvaardigheid speelt hierin een grote rol: benoemen wat er gebeurt, uitleggen, zingen, voorlezen. Zie **Materialen**.

Motorische ontwikkeling

Hierbij gaat het om de ontwikkeling van de lichaamsbeheersing. Er is een onderscheid te maken in grove motoriek (fietsen, klimmen, rennen, dansen) en fijne motoriek (knippen, tekenen, kleuren, schilderen, schrijven, plakken, prikken, puzzelen). We vinden het belangrijk dat kinderen veel buiten kunnen spelen.

Welbevinden

Tijdens de evaluaties (na 6 weken en jaarlijks) met de ouder, gastouder en bemiddelingsmedewerker wordt er aandacht besteed aan het welbevinden van het kind. De volgende aspecten komen hierin aan bod:

- Het welbevinden van het kind zelf – staat het open voor nieuwe dingen, is het nieuwsgierig, levenslustig, tevreden en ontspannen, heeft het kind zelfvertrouwen, is het kind evenwichtig?
- De relatie van het kind met de gastouder – staat het kind open voor de gastouder, durft het kind ondeugend te zijn en grapjes te maken, is het kind rustig en ontspannen in het contact, laat het kind emoties zoals verdriet, pijn, vreugde of boosheid zien?
- De relatie van het kind met andere kinderen - staat het kind open voor contact, is het kind actief gericht op andere kinderen, geniet het kind van het samen zijn met ander kinderen, gaat het kind in op gezamenlijke activiteiten?

Materialen

De verschillende leeftijden en ontwikkelingsfasen van het kind bepaalt de keuze van het spel- en knutselmateriaal. Het materiaal is veilig en aantrekkelijk, het aanbod is gevarieerd en stimulerend, waarbij rekening gehouden wordt met de ontwikkeling van het kind.

SKSG stelt gastouders in de gelegenheid om lid te worden van een speel-o-theek om zo geschikt speelgoed aan te kunnen bieden passend bij de leeftijd en ontwikkelingsfase van het kind.

Ouders kunnen zelf ook speelgoed of knutselmateriaal meegeven.

Uitstapjes en vervoer

De opvang van kinderen bij een gastouder vindt plaats in het gezin van de gastouder of bij de ouders thuis. Het is prettig dat het kind met de gastouder mee naar buiten kan voor dagelijkse activiteiten zoals kinderen van school halen, boodschappen doen, naar de markt of wandelen.

Met de ouder worden afspraken gemaakt over het vervoer. De ouder zorgt indien nodig voor een buggy, draagdoek /draagzak, fietszitje of autostoel.

Mocht de gastouder twee jonge kinderen verzorgen dan heeft SKSG tweelingbuggy's beschikbaar.

Bij de opvang van oudere kinderen worden afspraken gemaakt over bijvoorbeeld het zelfstandig naar buiten gaan, fietsen naar de sportclub, met vriendjes spelen.

8. DE VERZORGING.

Voeding

In onderling overleg wordt besloten of de ouder de voeding voor het kind meegeeft of dat de gastouder dit tegen vergoeding verzorgt.

Als er speciale wensen zijn met betrekking tot de voeding wordt dit in het kennismakingsgesprek besproken. De gastouder zal hier zoveel mogelijk rekening mee houden. Als er meerdere gastkinderen zijn en de ouders hebben verschillende ideeën over bijvoorbeeld snoepen wordt er overlegd hoe dit op te lossen is. Het voedingsbeleid van SKSG kan hierbij geraadpleegd worden.

Slapen

De gastouder beschikt, indien nodig, over een plek waar het kind rustig en ongestoord kan slapen.

Als de gastouder niet over een (camping)bedje beschikt zorgt de ouder hiervoor.

Ieder kind heeft zijn eigen dagritme en slaapritme en ieder kind zijn eigen slaapritueel. Er wordt geprobeerd hier zoveel mogelijk rekening te houden. Een liedje, een verhaaltje, de knuffel, de speen, het boekje en muziek uit het muziekdoozje: voor een kind belangrijke rituelen.

In het kader van de veiligheid worden kinderen onder de leeftijd van 12 maanden op de rug te slapen gelegd. Buikligging wordt sterk afgeraden in verband met een verhoogd risico op wiegendood, gastouders leggen kinderen dan ook nooit op de buik te slapen. Sommige kinderen hebben echter een voorkeurshouding (buik, zij). Alleen op nadrukkelijk verzoek en na schriftelijke toestemming van de ouders wordt een kind anders te slapen gelegd.

Hygiëne

De gastouder draagt zorg voor de hygiëne van de ruimtes waar de kinderen spelen, eten en slapen. Speelgoed wordt regelmatig schoongemaakt en bedjes verschoond.

Persoonlijke hygiëne

Goed voorbeeld doet goed volgen. De gastouders geven zoveel mogelijk het goede voorbeeld wat betreft handen wassen, neus snuiten etc. De gastouder hoort van de ouders wat het kind gewend is met betrekking tot de persoonlijke hygiëne. Afhankelijk van de leeftijd van het kind zal de gastouder de zelfredzaamheid van het kind stimuleren. Ouders zorgen voor luiers, reservekleden en eventueel een tandenborstel.

Het zieke kind

Als het kind ziek is zal in onderling overleg worden gekeken of het verantwoord is om het kind te brengen. De gastouder heeft hierin de beslissende stem. Aandachtspunten voor het beoordelen van de situatie zijn:

- Hoogte van de koorts
- Gedrag van het kind
- Vervoer van het kind
- Kan de gastouder voldoende aandacht en zorg geven

Als een kind tijdens de opvang ziek wordt, overlegt de gastouder met de ouders of het kind moet worden opgehaald. Bij een ongeluk neemt de gastouder direct contact met de ouders op en gaat zonodig naar de huisarts.

Bij vermoeden van een besmettelijke ziekte bij een kind neemt de ouder contact op met de huisarts. Bij onduidelijkheden over het ziekteverloop kan in overleg met de bemiddelingsmedewerker contact worden opgenomen met de GGD.

Het is van belang dat de gastouder beschikt over alle relevante telefoonnummers van de ouders en dat in ieder geval één van de ouders te bereiken is. Ook zijn de gegevens van de huisarts bekend bij de gastouder. Deze gegevens kunnen in het overdrachtschriftje genoteerd worden. Bij spoedgevallen zal de gastouder direct het landelijke alarmnummer bellen.

De zieke gastouder

Wanneer de opvang door ziekte van de gastouder niet door kan gaan geeft zij dit zo snel mogelijk aan de ouders door. De bemiddelingsmedewerker kan proberen een vervangende gastouder te regelen.

9. DE OUDERS

Contact tussen ouder en gastouder

Een goed contact tussen ouder en gastouder is erg belangrijk: de opvang is een aanvulling op de thuissituatie. Het is van belang dat er informatie wordt uitgewisseld over het kind om de omgang/opvoeding op elkaar af te stemmen.

Een goed contact is echter meer dan het uitwisselen van informatie. Wederzijds respect en vertrouwen is een voorwaarde voor open communicatie. Op die basis kunnen verschillende opvoedingsideeën besproken worden.

De dagelijkse contacten tussen ouder en gastouder vinden plaats bij het brengen en halen.

Er kan in overleg gebruik gemaakt worden van een schriftje waarin zowel ouder als gastouder de gebeurtenissen van het kind beschrijven.

Informatievoorziening SKSG

Ouders en gastouders ontvangen viermaal per jaar een Kwartaalbericht c.q. een SKSG-Nieuwsbericht.

Hierin komen zaken aan bod die belangrijk zijn voor de kinderopvang in het algemeen of achtergrondinformatie over zaken die spelen binnen de organisatie.

SKSG Gastouderopvang heeft een eigen pagina op de website van SKSG waar ontwikkelingen binnen de Gastouderopvang en allerlei andere informatie te vinden is.

Centrale Oudercommissie, Ouderpanel en Gastoudercommissie

De Centrale Oudercommissie is het medezeggenschapsorgaan op centraal niveau voor ouders.

In deze commissie is één zetel beschikbaar voor een ouder die gebruik maakt van gastouderopvang.

Deze ouder is tevens contactpersoon voor het digitale ouderpanel. Dit ouderpanel bestaat uit maximaal vijf ouders die via mailcontact meedenken en adviseren waar het gastouderopvang betreft.

De Gastoudercommissie bestaat uit maximaal zeven leden. De Gastoudercommissie stelt zich ten doel om binnen het kader van de doelstellingen van SKSG en gastouderopvang in het bijzonder, de kwaliteit van de gastouderopvang te verbeteren en de belangen van de gastouders te behartigen.

Klachtenregeling

Het kan voor komen dat ouders een klacht hebben. Aangeraden wordt de klacht bij de betreffende medewerker neer te leggen. Er wordt vervolgens geprobeerd samen te zoeken naar een bevredigende oplossing voor eventuele problemen. Mocht de ouder van mening zijn bij de medewerkers onvoldoende gehoor te vinden, dan kan gebruik worden gemaakt van de klachtenprocedure. Ouders kunnen ook rechtstreeks contact opnemen met de klachtencommissie.

Bijlage Protocollen

SKSG kent de volgende protocollen waarin richtlijnen zijn vastgelegd voor het handelen van gastouders:

1. Zieke kinderen en hygiëne
2. Chronisch zieke kinderen en kinderen met een handicap
3. Medisch handelen en toedienen medicijnen
4. Fouten, ongevallen en bijna ongevallen
5. Overlijden kind
6. Opvallend gedrag en opvoeding- of ontwikkelingsproblemen
7. Vermoeden van kindermishandeling
8. Voedselhygiëne
9. Slapen bij de gastouder

Zieke kinderen en hygiëne

De gastouder zorgt voor een veilige en hygiënische omgeving. Bij ziekte van een kind is het uitgangspunt dat zorgvuldig wordt afgewogen wat in het belang is van het individuele kind (welbevinden, gezondheid) en wat in het belang is van de gastouder en eventuele andere kinderen. De gastouder signaleert (conditie, koorts, gedrag kind) en informeert de ouders. Afhankelijk van de situatie wordt besloten of het kind gehaald wordt.

Chronisch zieke kinderen en kinderen met een handicap

Uitgangspunt is dat SKSG toegankelijk wil zijn voor alle kinderen. Dit kan tot gevolg hebben dat er specifieke maatregelen genomen (moeten) worden om opvang van bepaalde kinderen mogelijk te maken. De extra aandacht/zorg die deze kinderen mogelijk nodig hebben mag niet ten koste gaan van de aandacht/zorg voor de andere kinderen bij de gastouder en mag de gezondheid van andere kinderen niet in gevaar brengen.

De bemiddelingsmedewerker bepaalt of plaatsing van het kind geschikt is bij de gastouder, waarbij gekeken wordt naar o.a. ernst ziekte/handicap, ontwikkelingsmogelijkheden van het kind (is het kind gebaat bij opvang bij een gastouder), beperkingen van het kind, duur/mate/intensiteit medische verzorging, belasting en draagkracht gastouder.

Medisch handelen en toedienen van medicijnen

Bij medicatietoediening (alleen op verzoek en instructie van ouders) moet door ouders een verklaring medicatieverstrekking worden ingevuld. Wanneer medische handelingen noodzakelijk zijn wordt hiertoe een autorisatieformulier ingevuld en een aanvullende overeenkomst getekend waarin de aansprakelijkheid wordt vastgelegd.

Fouten, ongevallen en bijna ongevallen

Bij gastouders worden kinderen opgevangen, begeleid en verzorgd in een veilige omgeving. Er zijn brandveiligheidseisen, er is een jaarlijkse Risico-Inventarisatie Veiligheid & Gezondheid en controle door de GGD. Gastouders zijn in het bezit van het certificaat "EHBO gericht op kinderen". Gastouders zijn er op gericht ongevallen te voorkomen, maar desondanks kunnen deze zich toch voordoen. In het protocol worden de stappen beschreven wanneer er zich een (bijna) ongeval of fout voordoet. Van fouten of (bijna) ongevallen wordt melding gedaan via een formulier, waarbij gekeken wordt of het ongeval voorkomen had kunnen worden en welke eventuele maatregelen genomen moeten worden ter voorkoming van een dergelijk ongeval.

Overlijden kind

Wanneer een kind overlijdt bij de gastouder zijn er richtlijnen m.b.t. het waarschuwen van een arts, het informeren van de ouders, informeren van SKSG, opvang van de ouders en aandacht voor de andere kinderen. Bij overlijden buiten het gastoudergezin zijn er richtlijnen met betrekking tot het informeren van andere ouders en kinderen.

Opvallend gedrag en opvoeding- of ontwikkelingsproblemen

Ook hier geldt als uitgangspunt dat in principe alle kinderen welkom zijn, maar dat opvang in het belang van het kind moet zijn én mogelijke noodzakelijke extra zorg/aandacht voor het betreffende kind niet ten koste mag gaan van zorg/aandacht voor de andere kinderen bij de gastouder. Onder opvallend gedrag wordt gedrag verstaan dat door een kind regelmatig of vaak wordt vertoond en dat als hinderlijk wordt ervaren door óf het kind, óf andere kinderen, óf de gastouder, óf door ouders. Ook kan het gaan om gedrag dat aanleiding geeft tot zorg over bijvoorbeeld de ontwikkeling.

In het protocol wordt een stappenplan beschreven: signaleren, overleg met ouders, plan van aanpak en/of zonodig hulp inschakelen van derden of doorverwijzen. Indien het welbevinden van het kind bij de gastouder te weinig gewaarborgd kan worden of wanneer sprake is van een te sterke negatieve beïnvloeding op de andere kinderen wordt gekeken naar een oplossing (bijvoorbeeld andere gastouder, plaatsing op een kindercentrum). Wanneer geen oplossingen gevonden kunnen worden of wanneer ouders weigeren mee te werken aan verbetering kan besloten worden tot beëindiging van de opvang.

Vermoeden van Kindermishandeling

In het protocol wordt beschreven wat onder mishandeling wordt verstaan en het bevat een stappenplan voor gastouders in geval van vermoeden van mishandeling.

Voor gastouders is het belangrijk signalen van mishandeling te leren herkennen.

SKSG heeft een vertrouwensgroep (1 unitmanager, 1 locatiemanager, 1 pedagogisch medewerker, 1 extern deskundige) die door hoofd Gastouderopvang geconsulteerd kan worden. Bij sterke vermoedens bezint deze vertrouwensgroep zich in samenspraak met hoofd/medewerker Gastouderopvang op hulp, advies en eventuele begeleiding van ouder en kind. Ook kan er rechtstreeks een melding gedaan worden bij het AMK.

Voedselhygiëne

Dit protocol bevat richtlijnen en instructies voor bewaren en bereiden van voedsel, persoonlijke hygiëne en schoonmaak/onderhoud. De richtlijnen zijn gebaseerd op de hygiëncode van 2004.

Slapen bij de gastouder

Hierin wordt beschreven welke aspecten bij het slapen van belang zijn en welke richtlijnen worden gehanteerd m.b.t. veilig slapen: slaapruiimte (temperatuur, ventilatie), bedjes (veiligheidseisen bedjes, passende matrassen), beddengoed (ventilatie, geen gebruik dekbedden bij kinderen onder de 2 jaar), slaaphouding (buikslapen wordt schriftelijk vastgelegd en buikslapers worden altijd in een slaapzak te slapen gelegd) en rol en verantwoordelijkheid gastouder (treffen van diverse voorzorgsmaatregelen). Voor inbakeren moet de gastouder door een deskundige geïnstrueerd worden en moet er een formulier "inbakeren" ondertekend worden door de ouders. Dit i.v.m. met de aan inbakeren verbonden risico's.